

TRES PUNTS CLAU SOBRE L'EUCARISTIA

Jaume FONTBONA

1. La referència a l'Últim Sopar

L'Església quan celebra l'Eucaristia *fa memòria* de l'Últim Sopar de Jesús. Bíblicament parlant, *fer memòria* és reconèixer l'acció de Déu a favor dels humans, i quan aquests se'n recorden, manifesten la seva fidelitat a l'aliança que els uneix amb Déu. I això es fa d'una manera privilegiada en el culte. El culte té sentit perquè *fa memòria*. Les festes recorden les principals intervencions divines (Ex 12,14; 20,22.24). La festa celebra la presència d'una important acció de Déu enmig de l'assemblea reunida. I s'actualitza per mitjà de la proclamació d'un *relat* que recorda l'acció divina que ressona encara avui.

El fet de *fer memòria* projecta cap al futur i lliga amb el passat. En definitiva, el relat de la Cena recapitula tota l'existència de Jesús. Pel *seu* cos i la *seva* sang, se significa el misteri de la seva mort; per l'anunci de la salvació de la multitud, se n'indica el fruit universal, és a dir, que esdevinguem un poble de pobles, una comunió (*Cos de Crist*). A més, expressa que Jesús acull la seva missió en la fidelitat a Déu i als humans fins al final. I la invitació a menjar i a beure significa que Jesús vol implicar els deixebles en el seu propi destí, per una transformació en ell, per a ser un de sol, un sol cos, el *Cos de Crist*.

L'Eucaristia és la imitació de l'Últim Sopar, que és figura i anunci de la passió i mort de Jesús. En l'Últim Sopar, Jesús ha transmès el **model** de la celebració eucarística de l'Església. En efecte, amb les paraules: «Feu això en memòria meva», ha deixat el model de l'Eucaristia de l'Església. Des d'aleshores, l'Eucaristia de l'Església s'ha de definir en relació amb el seu *model*.

Les accions de Jesús en l'Últim Sopar, és a dir, (1) *prendre el pa*, (2) *donar gràcies*, (3) *partir el pa*, i (4) *donar-lo tot dient* unes paraules explicatives acompanyant el gest, (5) *prendre la copa*, (6) *donar gràcies* i (7) *donar la copa tot dient* unes paraules explicatives acompanyant el gest, són les accions que l'Església fa seguint el manament: «Feu això en memòria meva.»

Ara bé, l'Eucaristia de l'Església no es realitza en el context d'un sopar jueu, ni es diuen dues pregàries d'acció de gràcies com va fer Jesús (una sobre el pa i una altra sobre la copa), perquè el ritu del pa i el de la copa s'han unit en una sola acció de gràcies, que en diem *pregària eucarística*.

En concret, actualment, l'acció de Jesús de prendre el pa es fa en el moment de la *presentació dels dons*, l'acció de gràcies, que és única, es fa en l'anomenada *pregària eucarística*, l'acció de partir el pa es fa en el moment de la *fracció del pa*, i l'acció de donar-lo es fa en el moment de la *comunió*. I la finalitat és de fer-ne memòria no és altra que la de *formar un sol cos* (1Co 10,17), el de Crist, tot i ser molts i diferents.

2. La mateixa dinàmica de la celebració de l'Eucaristia

El Concili Vaticà II, en la seva *Constitució sobre la Sagrada Litúrgia* (SC), destaca la participació dels fidels en la celebració eucarística; en concret afirma:

L'Església, doncs, encamina la seva cura sol·lícita a evitar que els fidels assisteixin com a estranys o muts espectadors a aquest misteri de fe, sinó que, entenent-lo bé per mitjà dels ritus i de les pregàries (*per ritus et preces*), participin en l'acció sagrada conscientment, plenament i activament; que siguin instruïts en la paraula de Déu; que es nodreixin a la taula del Cos del Senyor; que donin gràcies a Déu; que en oferir la víctima immaculada, no sols per mans del sacerdot sinó juntament amb ell, aprenguin a oferir-se ells mateixos, i dia rere dia, per mitjà de Crist Mitjancer, siguin perfeccionats en la unitat amb Déu i entre ells de manera que Déu sigui finalment tot en tots (SC 48).

Precisament el Vaticà II destaca la participació per mitjà dels ritus i de les pregàries, que és on costa més d'entrar, sobretot des la perspectiva juvenil, que es fixa molt en els signes visibles (*ritus et preces*) sense haver-se iniciat en el misteri.

El Concili Vaticà II vol ajudar a comprendre que la litúrgia no consta d'un contingut (el *misteri de la fe*) i d'un embolcall o embalatge (els *ritus* i les *pregàries*), sinó que el mateix contingut és present, és participat, és a l'abast en els ritus i en les pregàries (*ritus et preces*). La participació activa (*actuosa participatio*) pertany a la mateixa natura de la litúrgia. I la manera de participar-hi és, doncs, en els ritus i en les pregàries.

Els cristians celebrem l'Eucaristia per unir-nos a Crist, en el seu pas de la mort a la resurrecció, i trobar en ell el dinamisme de la pròpia existència cristiana. Celebrar significa actuar units els uns amb els altres. Precisament l'actual edició típica del *Missal Romà* alerta contra «qualsevol aparença de singularització en el seu comportament o de divisió, no oblidant que tenen un sol Pare en el cel, i, per tant, que tots són germans» (IGMR 95). I per això convida a *formar un sol cos*: «Aquesta unitat apareix bellament quan els fidels observen comunitàriament els gestos i les actituds corporals» (IGMR 96).

3. L'estructura pròpia de la celebració entorn de dues taules

3.1. Els ritus d'entrada (IGMR 46-54)

Comencen amb el cant inicial de l'assemblea (IGMR 47), i tenen com a finalitat la reunió de l'assemblea en una sola acció, un sol cor i una sola ànima. Després hi

ha la salutació del sacerdot, que inicia així el seu diàleg amb l'assemblea que presideix.

L'*acte penitencial* neix en l'època medieval i és d'origen monàstic i devocional. Per explícita decisió de Pau VI, de ser una acció que pertanyia al sacerdot i als ministres esdevé un ritu de tota l'assemblea aplegada. Es demana perdó a Déu per les culpes de tots i el sacerdot suplica que Déu aculli la pregària i que vulgui concedir el perdó. Encara que no es tracti d'una absolució sacramental, es tracta d'un ritu litúrgic. Per tant, si algú es penedeix de debò i si tota l'assemblea prega el Senyor perquè vulgui perdonar, no podem pas dir que no passa res. D'altra banda, fonamentalment, es tracta d'una crida a la conversió, més que no pas un reconeixement de la culpa. Acabada l'acció penitencial es canta o recita l'himne del *Glòria*, llevat de la Quaresma i que neix com a himne nadalenc (IGMR 53).

Els ritus d'entrada acaben amb l'*oració col·lecta* (IGMR 54), una pregària que hauria de contenir el sentit i les circumstàncies de l'assemblea litúrgica que s'ha reunit seguint el manament de Crist: *Feu això en memòria meua*. En resum, com diu l'actual *Introducció General del Missal Romà* (IGMR):

La seva finalitat és que els fidels que s'han reunit estableixin comunió entre ells, i es disposin a escoltar com cal la Paraula de Déu i a celebrar dignament l'Eucaristia (IGMR 46b).

3.2. *Litúrgia de la Paraula*

La *litúrgia de la Paraula* (IGMR 55-71) comença amb la lectura de la Paraula de Déu i acaba amb la pregària dels fidels o universal, amb la qual l'assemblea prega el Pare per les necessitats de l'Església, de la comunitat civil i de tot el món (IGMR 70). Cal notar que els textos del *Leccionari dominical* han estat escollits de tal manera que hi hagi una correspondència tipològica entre la primera lectura, extreta de l'Antic Testament, i l'Evangeli, atès que la tipologia és el mètode tradicional de lectura eclesial de l'Escriptura.

Després de la proclamació de l'Evangeli ve l'homilia, que segueix un model rebut de la tradició. L'homilia, per tant, no pot ser simplement una exhortació moral o una exegesi del text bíblic (IGMR 65-66), sinó, i sobretot, mistèrica. L'homilia es deu a una doble fidelitat, a Déu i al seu poble; per això se serveix de la *tipologia*, perquè aquesta Paraula sigui viva, sigui menjar i beguda veritable. L'homilia és un dels moments en què el bisbe apareix com a *typus Christi*. On es realitza el *typus* neix la *veritat*, i per això el missal, i la tradició en què el missal s'inspira, afirma que, en la litúrgia de la Paraula, és Crist mateix qui parla al seu poble (SC 7). En poques paraules, el tipus de l'homilia és la de Jesús a la sinagoga de Natzaret (Lc 4,21).

Mentre la litúrgia eucarística es relaciona directament amb l'àpat del Senyor, la litúrgia de la Paraula es relaciona amb litúrgia de la sinagoga. En l'assemblea sinagoga es llegeix un passatge del Pentateuc i un fragment dels Profetes. I en el *midràs* que ve després, s'expliquen els textos llegits i s'apliquen a la situació «espiritual» dels presents. Segueixen el cant dels salms, la benedicció del president (treta de Nm 6,24-26). I tot rematat amb els *Amen* de la comunitat. I al final hi havia la col·lecta per als pobres. L'evangelista Lluc testimonia la participació de Jesús (Lc 4,16-21) i de Pau (Ac 13,14-16) en la litúrgia sinagoga. I sabem per Justí, cap a l'any 150, que en el si de la *dominica veritas* de l'àpat del Senyor hi havia una litúrgia d'aquest tipus.

No se sap quan es comença a celebrar la litúrgia de la Paraula juntament amb el *memorial* de l'àpat del Senyor. Però és fàcil descobrir-ne el motiu. La comunitat reunida entorn del *memorial* sacramental de la Pasqua, on el Cos i la Sang de la salvació són comunicats, no podia prescindir de la *memòria* de tots els *acta et dicta* del Senyor, també relacionats amb la salvació. Els testimonis l'han conservada i transmesa. Aleshores, el *memorial* esdevé el lloc on, per mitjà de la Paraula, se celebra la *memòria* de tot el que Jesús va dir i fer.

Cal notar el lligam entre les dues taules. La «recepció» de la Paraula, quan es fa en la fe, ja és *comunió* amb Crist, Verb de Déu, el mateix que comunica sacramentalment el seu Cos i la seva Sang. Jn 6 ha fet que la Tradició mantingués unides la Paraula i el Sagrament. Ambròs parlava del calze de l'Escriptura i del calze de l'altar, la paraula «menjada».

La *comunió* en la Paraula duu a la *comunió* en el sacrifici «espiritual» de Crist; permet de rebre en la fe viscuda el que és comunicat pel pa i la copa «santificats». El *crede et manducasti* d'Agustí (*Tract. Ev. Jo. 25,12*), «el que alimenta no és el que s'ha vist, sinó allò en què s'ha cregut» (*Sermo 112,5,5*), apunta vers l'essencial d'aquesta unitat inseparable en la *comunió* del Cos del Senyor.

La importància de la Paraula va unida a la veneració del Cos de Crist. En això Orient i Occident coincideixen. Orígenes ja demanava que es «rebés» la Paraula amb tanta cura com el Cos del Senyor.¹ En concret, Cesari d'Arles, en un sermó transmès sota el nom de sant Agustí, vers l'any 540, deia:

Què penseu que és més important: la Paraula de Déu o el Cos de Crist? Si voleu respondre la veritat, heu de dir-me certament que la Paraula de Déu no és menys important que el Cos de Crist! A més, així com tenim cura, quan se'ns distribueix el Cos de Crist, de no deixar caure res ni mica de les nostres mans a terra, de la mateixa manera hem de tenir igual cura de no deixar escapar del nostre cor la Paraula de Déu, quan se'ns comunica, pensant o parlant d'una altra cosa. Perquè

¹ *Tract. Ev. Jo. 25,12*; cf. BENET XVI, *Exhortació apostòlica postsinodal Verbum Domini*, 56.

no serà menys culpable el qui escolta la Paraula de Déu amb negligència, que el qui deixa caure a terra per negligència el Cos del Senyor (*Sermo* 78,2).

En l'Eucaristia, més que enlloc, fe i sagraments són radicalment inseparables, Paraula i pa no formen més que una sola cosa: «La paraula de Déu predicada diàriament és pa» (AGUSTÍ, *Sermo* 59,3).

Cal fer una precisió, però. El mateix que la *realitat última* de l'àpat del Senyor és la comunió de tots els participants amb el Pare i entre ells en el Cos de Crist, igualment el fruit de l'escolta comuna de la Paraula no és sols individual, també és comunitària. L'efecte d'aquest acolliment, en la fe, és que la comunió invisible en Crist, realitzada per la recepció del Cos i de la Sang del Senyor, s'actualitza en una comunió amb la confessió i pràctica del que hom coneix gràcies al que la Paraula revela, prescriu, aprova, aconsella o prohibeix. La comunió en la Paraula dona així «carn» a la pertinença comuna a Crist i a l'evangeli de Déu; és a dir, li permet emergir com a vida eclesial. En efecte, l'únic i indivisible Cos de Crist no es manifesta més que en el que implica de manera concreta en tota la xarxa humana, allò de «un sol cor i una sola ànima» (Ac 4,32) de la primitiva comunitat: un testimoni únic donat al poder de la creu i de la resurrecció capaç de convertir l'egoisme humà i de trencar els murs de separació, una única missió, fonamentalment una sola comunió visible en l'Evangeli de Déu per al bé de tota la humanitat. En resum, el que la Paraula, i només ella, «recorda».

L'homilia té tot el seu sentit en el si de la Litúrgia de la Paraula. També té arrels jueves. Durant la litúrgia que narra el llibre de Nehemies, Esdres no es limita a llegir el llibre de la Llei, sinó que l'interpreta (Ne 8,8),² perquè tots la puguin entendre i, per tant, comprometre's.

Quan narra la celebració dominical dels cristians, Justí explica que, després de la lectura de les memòries dels apòstols i dels escrits dels profetes, el qui presideix pren la paraula per tal d'amonestar i exhortar a imitar aquests ensenyaments (1Apol. 67). També Jesús a Natzaret pren la paraula i n'anuncia l'acompliment; es tracta de l'homilia més curta de la història cristiana (Lc 4,21). Així, quan el ministre cristià pronuncia l'homilia, actua en la *memòria* del que el Senyor va fer.

3.3. Litúrgia de l'Eucaristia

La *litúrgia eucarística* o *d'acció de gràcies* (IGMR 72-89) comença amb la *preparació dels dons* (IGMR 73-76). Amb dues pregàries extretes de la *Didakhé*, i lleugerament adaptades, el sacerdot acompanya la col·locació del pa i del vi sobre l'altar, és a dir, davant de Déu. No és pas cap gest d'ofrena. En efecte, el sacerdot els presenta a Déu que els ha creat. L'ofertori seria l'acció dels fidels que porten els dons i no

² Ne 8,8: Llegien de manera clara el llibre de la Llei de Déu i n'exposaven el sentit, perquè la lectura fos entenedora.

pas el ritu del sacerdot que posa el pa i el calze amb vi i aigua sobre l'altar. Cal superar la idea de l'*ofertori* que desfigura el fet que Jesús va *prendre* pa i la copa amb vi separatament, el fet de *prendre* implica fer-se present. Jesús els *pren* per oferir-se i entregar-se *per i per a* nosaltres. Així doncs, caldria que l'assemblea se centrés en el fet de *prendre* el pa i la copa o el calze (amb vi i aigua).

La preparació dels dons acaba amb la pregària sobre les ofrenes (IGMR 77), amb contingut normalment sacrificial, a fi de notar que el pa i calze (amb vi i aigua) oferts pels fidels esdevenen el sacrifici de l'Església, cos de Crist. Després de l'oració sobre les ofrenes, continua la *pregària eucarística* (IGMR 78-79), precedida per un diàleg introductori que ajuda a situar l'assemblea en el si del memorial del Senyor.

La reforma del Vaticà II ha introduït una novetat important en la pregària eucarística romana: l'aclamació de l'assemblea a l'anamnesi (IGMR 151). Cal notar que aquesta aclamació és adreçada al Fill, mentre que tota la pregària s'adreça al Pare.

En les sis noves pregàries eucarístiques del *Missal Romà* de Pau VI hi podem distingir: l'acció de gràcies (prefaci, que significa proclamació de la lloança); el *Sanctus* (la primera part del cant: Is 6,3 i Ap 4,8, i la segona: Mt 21,9, que centra tota l'atenció cap al Crist; per això és el cant més important de tota la celebració); la primera epiclesi; el relat fundacional (en els segles XIII-XIV s'hi introdueix l'agenollar-se); l'anamnesi (memorial) i l'oblació (on tota la comunitat sacerdotal s'ofereix en el memorial del Senyor); la segona epiclesi (perquè siguem un de sol en Crist, tot i ser molts i diferents); les intercessions (on s'expressa la comunió dels sants) i la doxologia final (IGMR 79).

Després de la doxologia trinitària, amb l'*Amen* de l'assemblea (IGMR 79h), s'esdevé el *ritu de la comunió*, on es recorda que la celebració eucarística és un convit pasqual, i per això, els fidels es disposen a rebre el Cos i la Sang de Crist (IGMR 80). En primer lloc, hi ha el *Parenostre* o *Oració del Senyor* (IGMR 81), del qual, a causa de l'embolisme que el segueix, se subratlla el caràcter penitencial; en concret, «es demana per a tota la comunitat dels fidels l'alliberament del poder del mal». Després d'aquest embolisme hi ha la doxologia de la *Didakhé*: «Perquè són vostres el Regne, el poder i la glòria per sempre». I, després d'una pregària que demana al Senyor el do de la pau, s'esdevé el signe de la pau o *ritu de la pau* (IGMR 82). Un ús que remet al *bes sant*,³ amb què se saludaven els fidels després

³ Nota de la BCI: «El bes de pau (lit. *el bes sant*), sense distinció d'origen, de classe social ni de sexe, era una pràctica estranya en la societat de l'època. Va comportar més d'una calúmnia contra els cristians».

d'haver llegit la carta; per exemple: *Saludeu-vos els uns als altres amb el bes de pau. Us saluden totes les Esglésies de Crist* (Rm 16,16).

Després del gest de pau, signe de fraternitat i no solament penitencial (en la línia del Parenostre), s'esdevé la *fracció del pa* (IGMR 83). Un gest alhora funcional i alhora altament simbòlic, perquè remet al gest de Jesús en l'Últim Sopar. Aquest gest, atès que és un dels gestos constitutius de la imitació de l'Últim Sopar de Jesús, actua tipològicament el gest de Jesús; així, doncs, és el mateix Crist que, en aquell moment, parteix el pa per a la seva Església.

Cal notar que s'ha reforçat la recomanació que els fidels rebin la comunió amb el pa santificat en la mateixa missa, i no pas del sagrari, que existeix, sobretot, per a dur la comunió als absents:

És summament desitjable que els fidels, tal com ho ha de fer el sacerdot, rebin el Cos de Crist amb hòsties consagrades en la mateixa Missa i, en els casos previstos (cf. núm. 283), que participin del calze, de manera que ressalti millor, també per mitjà de signes, que la comunió és una participació del sacrifici que aleshores mateix se celebra (IGMR 85).

En el moment de la comunió, cal destacar la importància de *donar* i *rebre* la comunió. Es tracta de fer el que Jesús va fer en l'Últim Sopar i, per tant, n'és una *acció tipològica*. No pertany a la tradició el fet que la comunió sigui presa de l'altar per cada fidel; cal el gest de *donar* i *rebre*, amb el corresponent *Amén*.

Com a conclusió del *ritu de la comunió*, s'esdevé, després d'un moment de silenci (silenci que no s'ha de confondre amb la pràctica devocional d'acció de gràcies després de la comunió),⁴ l'oració de *postcomunió* (IGMR 89). Es tracta d'un text important que ha perdut força quant als textos més antics.

3.4. Els ritus conclusius

I la litúrgia eucarística es conclou amb els anomenats *ritus de conclusió* (IGMR 90), una darrera salutació del president de l'assemblea, la benedicció del poble i la fórmula de comiat pronunciada pel diaca.

MODEL DE PREGÀRIA EUCARÍSTICA

La pregària eucarística més usada és la segona. Aquesta *pregària eucarística* té una estructura literària molt antiga i molt senzilla: dues accions de gràcies i una súplica. Entre les dues accions de gràcies hi ha el *Sanctus*, la primera epiclesi, el relat institucional i el memorial. La primera acció de gràcies l'anomenem *prefaci* i agraïm Déu per la seva acció en la història de la humanitat, especialment en la

⁴ IGMR 88: «Acabada la distribució de la comunió, si sembla oportú, el sacerdot i els fidels preguen una estona en silenci (vegeu IGMR 45). Si es vol, tota l'assemblea també pot cantar un salm, un altre càntic de lloança o bé un himne».

creació i la redempció. En la segona acció de gràcies, en canvi, agraïm Déu pel que està fent en aquest moment en la nostra història personal: ens transforma per *fer-nos dignes* de participar en l'ofrena, que consisteix a *fer la seva voluntat*, com Jesucrist (He 10,9). Aquesta segona acció de gràcies continua amb la segona epiclesi i acaba amb les intercessions que ens endinsen en la comunió dels sants. I diu: «Us donem gràcies perquè ens heu fet dignes de servir-vos a la vostra presència» (la versió italiana diu: *ti rendiamo grazie per averci ammessi allà tua presenza a compiere il servizio sacerdotale*). Una veritable acció de gràcies que passa força desapercebuda i alhora ens fa fer una *experiència sinodal*.

D'entrada, el subjecte de l'acció de gràcies és l'assemblea, *tota la comunitat sacerdotal*, que exerceix precisament la seva funció sacerdotal d'oferir i d'oferir-se (la versió italiana ho afirma explícitament). Així doncs, en aquest precís moment, queda ben clar l'exercici del sacerdoci comú baptismal que actua juntament amb el sacerdoci ministerial: això és sinodalitat, *caminar junts* el sacerdoci baptismal amb el ministerial gràcies a l'acció de l'Esperit.

Després, convé notar dues accions: 1) el fet d'estar drets (el llatí diu *adstare*: ser-hi presents) davant la presència del Senyor i 2) el servir-lo exercint el comú sacerdoci (el llatí diu *ministrare*). I certament, l'acció gratuïta de Déu Pare que ens *fa dignes* d'estar drets davant seu. Aquesta experiència sinodal és única perquè estem junts davant de Déu Pare servint-lo, acompanyats del seu Fill i en la comunió de l'Esperit Sant. Aquí convé recordar una imatge hereva de la cultura popular, on es representa la divinitat com un rei assegut i acompanyat de la seva cort drete davant d'ell. Així la comunitat sacerdotal present estem drets davant *el tron de Déu i de l'Anyell* (Ap 22,1), *iguals en dignitat*, per iniciativa de Déu i no pas pels nostres mèrits o ministeris i oficis. I hi som per fer la seva voluntat (He 10,9) que no és altra que *fer camí junts* i així fer present la comunió amb Déu i amb els pobres i entre nosaltres.

Prefaci o acció de gràcies

El Senyor sigui amb vosaltres, **R/** I amb el vostre esperit.

Amunt els cors. **R/** Els elevem al Senyor.

Donem gràcies al Senyor, Déu nostre. **R/** Cal fer-ho i és de justícia.

És realment just i necessari, és el nostre deure i és la nostra salvació, que sempre i en tot lloc, Pare sant, us donem gràcies per Jesucrist, el vostre Fill estimat.

Ell és la vostra Paraula, per la qual vau crear totes les coses. Vós ens l'heu enviat com a salvador i redemptor, encarnat per obra de l'Esperit sant i nascut de la Verge Maria.

Ell per complir la vostra voluntat i guanyar per a vós un poble sant, estengué els braços a la creu: així destruïa la mort i en fei conèixer la resurrecció.

Per això, amb els àngels i amb els sants, proclamem la vostra glòria, tot dient: *Sant, sant, sant* [...].

Post-sanctus

Sou realment sant, Senyor, font de tota santedat.

Invocació a l'Esperit Sant perquè transformi els dons del pa i del vi

Santifiquen, doncs, aquestes ofrenes fent que hi davalli el vostre Esperit, com la

rosada, perquè es converteixin per a nosaltres en el Cos i en la Sang de Jesucrist, nostre Senyor.

Relat fundacional

Ell, en oferir-se lliurement a la passió, prengué el pa i, dient l'acció de gràcies, el partí, i el donà als seus deixebles, tot dient [...].

[...] Feu això, que és el meu memorial.⁵

Memorial i ofrena

Per això, fent el memorial de la mort i de la resurrecció del vostre Fill, us oferim, oh Pare, el pa de la vida i el calze de la salvació, tot donant-vos gràcies perquè ens heu fet dignes de servir-vos a la vostra presència

Invocació a l'Esperit Sant perquè transformi l'assemblea en un sol Cos, el Cos de Crist

i us supliquem humilment que l'Esperit Sant uneixi en un sol cos els qui participem del Cos i de la Sang de Crist.

Intercessions

Recordeu-vos, Senyor, de la vostra Església, estesa per tot el món, feu-la perfecta en la caritat, juntament amb el papa N., amb el nostre bisbe N., i amb tots els pastors del vostre poble.⁶

Recordeu-vos també dels nostres germans que s'han adormit en l'esperança de la resurrecció i de tots els difunts que descansen en el si de la vostra misericòrdia. Admeteu-los a contemplar la llum de la vostra mirada.⁷

Us preguem que tingueu pietat de tots nosaltres, i feu que, amb la Verge Maria, Mare de Déu, amb sant Josep, el seu espòs, amb els apòstols, i amb els sants de tots els temps, que han viscut en la vostra amistat, tinguem part en la vida eterna, i puguem lloar-vos i glorificar-vos per Jesucrist, el vostre Fill.

Doxologia

Per ell, amb ell i en ell, vós, Déu Pare omnipotent, en la unitat de l'Esperit Sant, rebeu tot honor i tota glòria pels segles dels segles. Amén.

BIBLIOGRAFIA

Jaume FONTBONA I MISSÉ, *Els sagraments de la iniciació cristiana* (CPL Libri 46), Barcelona: CPL ⁵2022.

⁵ Ací s'insereix l'aclamació al Senyor mort i ressuscitat. Amb les paraules introductòries: *Proclameu el misteri de la fe* o d'altres.

⁶ Segons sigui diumenge o s'escaigui Nadal i tota l'octava, Epifania, Vetlla pasqual i l'octava de Pasqua, l'Ascensió del Senyor i la Pentecosta, hi ha una formulari propi que confessa el que creiem.

⁷ *Quan es vol pegar per un difunt*: Recordeu-vos del vostre fill (de la vostra filla) N. Que (avui) heu cridat d'aquest món a vós. Us preguem que així com des del baptisme ha compartit la mort de Jesucrist, comparteixi plenament la seva resurrecció. Recordeu-vos també dels altres germans nostres que moriren en l'esperança de la resurrecció, [...].